

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII
INSTITUTUL NAȚIONAL DE SĂNĂTATE PUBLICĂ
NATIONAL INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH

Str. Dr. Leonte nr. 1-3, 050463, București, ROMÂNIA
Tel: (401) 021 318 36 20, director (401) 021 318 36 19, fax (401) 021 312 34 26
e-mail: directie.generala@insp.gov.ro

CĂTRE
Domnul Mihai Silviu Chirilă
E-mail: mhasilv@yahoo.com

Ca urmare a solicitării dumneavoastră transmisă prin e-mail și înregistrată la INSP nu nr 6269/04.05.2020 primiți atașat punctul de vedere al specialiștilor INSP.

Cu stima,

Director General INSP,
Dr. Simona Pârvu

Director CNMRMC,
Dr Andra Neamțu

Compartiment Comunicare,
Veronica Zoicaș

Avizat juridic,

Avand in vedere, că în România viața religioasă se desfășoară conform principiului libertății credințelor religioase, principiu enunțat în articolul 29 din Constituția României, alături de libertatea gândirii și a opiniilor, nu există obligativitatea pentru populație a parcurgerii obligatorii a ritualului împărtășaniei, și nu există reglementări legale care să cuprindă proceduri/reguli de sănătatea publică cu privire la acest ritual.

1. Deciziile juridico-administrative luate în contextul pandemiei actuale, au fost anterioare datei la care faceți referire și au avut la bază recomandările autorităților care administrează criza generată de coronavirus, pentru respectarea cu rigoare a normelor recomandate și anume:

Ordonanța militară nr.1/2020 privind unele măsuri de primă urgență care privesc aglomerările de persoane și circulația transfrontalieră a unor bunuri, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 18 martie 2020,

prin art. 2 stipulează: Se suspendă toate activitățile culturale, științifice, artistice, religioase, sportive, de divertisment sau jocuri de noroc, de tratament balnear și de îngrijire personală, realizate în spații închise.(2) Se pot oficia slujbe în lăcașurile de cult de către slujitorii bisericești/religioși, fără accesul publicului, slujbele putând fi transmise în mass-media sau online.

Ordonanța militară nr. 2/2020, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 232 din 21 martie 2020 art.9 completează art 2 din prima ordonanță militară astfel: La articolul 2, după alineatul (1) se introduc două noi alineate, alineatele (2) și (3), cu următorul cuprins:

(2) Se pot oficia slujbe în lăcașurile de cult de către slujitorii bisericești/religioși, fără accesul publicului, slujbele putând fi transmise în mass-media sau online.

(3) Se pot oficia acte liturgice/religioase cu caracter privat (botez, cununii, înmormântări), la care pot participa maximum 8 persoane, precum și împărtășirea credincioșilor bolnavi la spital sau la domiciliul acestora.

2. Biserica Ortodoxă Română a considerat a fi acceptabile temporar și a pledat în sensul respectării normelor în vigoare după cum urmează:
  - 27.02.2020- Biroul de Presă al Patriarhiei Române

Patriarhia Română: Măsuri sanitare și spirituale în timp de epidemie

Biserica Ortodoxă Română (BOR) face apel la enoriașii săi, într-un comunicat transmis de Patriarhie privind „măsuri sanitare și spirituale în timp de epidemie”, să respecte recomandările Ministerului Sănătății și ale celorlalte autorități care administrează criza generată de coronavirus, dar face și recomandări legate de comportamentul la liturghie.

”În contextul îngrijorării provocate de creșterea, inclusiv în România, a riscului de contaminare cu coronavirusul Covid-19”, **Patriarhia Română face apel la respectarea cu strictețe a tuturor măsurilor transmise de Ministerul Sănătății și de celelalte autorități abilitate:**

- spălarea riguroasă a mâinilor și a feței cu apă și săpun,

- acoperirea gurii și a nasului în caz de tuse și strănut, dezinfectarea obiectelor și suprafețelor frecvent utilizate.

Cât privește teama de „îmbolnăvire prin împărtășirea din Sfântul Potir cu lingurița comună”, enoriașii pot cere preotului, „în mod excepțional, împărtășirea, în orice moment al zilei, din Sfânta Euharistie pentru bolnavi, care le poate fi oferită într-o linguriță adusă de acasă și folosită exclusiv în acest scop, de o singură persoană (o firimitură din Sfânta Euharistie este pusă într-o linguriță cu vin)”, transmite BOR.

Patriarhia dă asigurări că „Sfânta Împărtășanie se pregătește și se administrează totdeauna în condiții de igienă totală, iar icoanele sunt frecvent igienizate”.

Cu toate acestea, cei care se tem de îmbolnăvire pot evita temporar sărutarea icoanelor din biserică, însă pot săruta icoanele din propria casă, le recomandă BOR

- **11 mar 2020 Purtătorul de cuvânt al Patriarhiei: Sănătatea publică, problema esențială.** Bisericile nu fac excepție de la măsurile anunțate și nici nu trebuie să devină obsesia cuiva care visează la închiderea lor

Purtătorul de cuvânt al Patriarhiei Române, Vasile Bănescu, a transmis că măsurile anunțate miercuri de autoritățile române cu privire la epidemia de Covid-19 au rol preventiv și spune că **Biserica Ortodoxă Română le va împlini la nivel comunitar și parohial și că pledează pentru respectarea cu rigoare a normelor de igienă recomandate.**

„Toate măsurile anunțate până acum de oficialități vizează, în mod firesc și necesar, reducerea drastică a aglomerației în toate spațiile publice, nu suspendarea totală a activității din ele. Bisericile nu fac, desigur, excepție și nici nu trebuie să devină obsesia persistentă a cuiva care visează la închiderea lor”.

Bănescu a mai spus că **măsurile au rol preventiv, sunt raționale și temporar acceptabile, și că Biserica Ortodoxă Română pledează pentru respectarea cu rigoare a normelor de igienă recomandate.**

„Dacă realitatea obiectivă, justificată de clare rațiuni medicale o impune, limitarea accesului la un anumit număr de persoane în anumite locuri din spațiul public, inclusiv biserici, este una rațională și temporar acceptabilă, pentru că are un rol preventiv de diminuare a propagării virusului. Problema esențială în actualul context o constituie sănătatea publică. În acest sens și în consonanță cu reglementările autorităților, Biserica însăși ia măsuri proprii, își informează clerul și credincioșii și face tot ce este posibil să contribuie la păstrarea și cultivarea discernământului moral manifestat prin grija concretă față de ceilalți. Biserica pledează ferm pentru respectarea cu rigoare a normelor de igienă recomandate insistent de autoritățile medicale și a tuturor reglementărilor guvernamentale. Norme și reglementări pe care le va împlini ea însăși concret la nivel comunitar/parohial”.

- **15 martie 2020 Vasile Bănescu** Purtătorul de cuvânt al Patriarhiei Române, spune că : "Biserica se va adapta treptat și responsabil, în funcție de evoluția situației, la realitatea dictată de actuala criză medicală, ca toate instituțiile importante din țară, **respectând strict reglementările autorităților medicale.** Creștinul autentic este un om lucid, realist

și atent la celălalt. Discernământul moral, grija față de ceilalți și responsabilitatea individuală sunt, așadar, imperative în această perioadă critică, pe care trebuie să o traversăm calm și cu deplină încredere în Dumnezeu!",

➤ **20.03.2020 Îndemn la credință, echilibru și solidaritate - Biroul de Presă al Patriarhiei Române**

În contextul stării de urgență în care se află România din cauza epidemiei provocate de noul coronavirus, Patriarhia Română transmite un îndemn la responsabilitate, echilibru și solidaritate.

Patriarhia Română îi îndeamnă pe toți preoții Bisericii Ortodoxe Române să pună în aplicare cu realism, luciditate și încredere măsurile impuse de autoritățile statului, măsuri care afectează temporar și viața liturgică a Bisericii.

Aceste reglementări au ca scop diminuarea și oprirea actualei epidemii pe care toate autoritățile medicale internaționale o consideră ca fiind extrem de gravă.

În vederea aplicării coerente și uniforme a tuturor reglementărilor care afectează temporar viața liturgică a Bisericii, Patriarhia Română, în consultare cu eparhiile ei, va elabora periodic și va transmite clerului și credincioșilor îndrumări pastorale unitare care vor fi aplicate în toată Biserica Ortodoxă Română. De aceea, este mare nevoie de consultare și cooperare în toate acțiunile pe care le desfășurăm.

➤ **22.03.2020 - Cancelaria Sfântului Sinod**

Noi măsuri privind slujbele și activitățile sociale bisericești

Punctul 11. **Spovedania și împărtășirea credincioșilor bolnavi aflați la domiciliu se vor face de către preot, după următoarea procedură: preotul își va întocmi Declarația personală de deplasare după modelul aprobat de autoritățile de stat, bifând ca motiv deplasare pentru asigurarea asistenței pentru persoane în vârstă, vulnerabile sau pentru însoțirea copiilor. La intrarea în locuința credincioșilor, preotul va utiliza încălțăminte de unică folosință și mască sanitară, se va spăla pe mâini cu apă și săpun și cu dezinfectant, va folosi doar o carte de cult și epitrahil, **trusa liturgică pentru împărtășirea celor bolnavi, obiecte care vor fi atât anterior, cât și ulterior dezinfectate.****

3. **Organizația Mondială a Sănătății, Crucea roșie, Agenția de Sănătate Publică din Canada, Centrul pentru Controlul și Prevenirea Bolilor (CDC) SUA, Autoritatea pentru Sănătate și Securitate în Muncă UK, Institutul Federal German de Evaluare a Riscurilor (BfR) Institutul Național Francez de Sănătate Publică, toate aceste structuri fac recomandari generale în contextul pandemiei în care populația este sfătuită să evite folosirea la comun a ustensilelor, mâncărurilor, paharelor, veselei și tacamurilor, prosoapelor, altor obiecte sau articole uzuale.**

Coronavirusurile pot ajunge în general pe suprafața tacâmurilor sau vaselor atunci când o persoană infectată, posibil asimptomatică, strănută sau tușește direct asupra lor și pot supraviețui pe aceste suprafețe solide un timp. În acest context, o infecție este posibilă prin transmiterea

virusului prin intermediul tacâmurilor și mâini către membranele mucoase ale gurii, gâtului sau ochilor.

În ghidul *OMS - 7 aprilie 2020.COVID-19 and food safety: guidance for food businesses* disponibil pe website

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331705/WHO-2019-nCoV-Food_Safety-2020.1-eng.pdf, se menționează:

Este posibil ca cineva să se infecteze prin atingerea unei suprafețe contaminate, a unui obiect sau a mâinii unei persoane infectate. Aceasta se poate întâmpla, de exemplu, când se ating clanțele, încuietorile/suprafața/ butoanele ușilor sau strângând mâinile și apoi atingând fața.

Cercetări recente au evaluat supraviețuirea virusului COVID-19 pe diferite suprafețe și a fost raportat în urma acestor cercetări că virusul poate rămâne viabilă până la 72 de ore pe plastic și oțel inoxidabil, până la patru ore pe cupru și până la 24 de ore pe carton.

Un studiu publicat pe 12 februarie a demonstrat că saliva conține viruși vii 2019-nCoV care pot permite transmiterea infecției (Consistent Detection of 2019 Novel Coronavirus in Saliva Kelvin Kai-Wang To, Owen Tak-Yin Tsang, Cyril Chik-Yan Yip, Kwok-Hung Chan, Tak-Chiu Wu, Jacky Man-Chun Chan, Wai-Shing Leung, Thomas Shiu-Hong Chik, Chris Yau-Chung Choi, Darshana H Kandamby - Clinical Infectious Diseases, cial149, <https://doi.org/10.1093/cid/cial149> Published:12 February 2020)

S-a demonstrat anterior că saliva are o rată mare de concordanță mai mare de 90% față de speciemenle nazofaringiene în detectarea virusurilor respiratorii, inclusiv coronavirusurile. La unii pacienți, coronavirusul a fost detectat doar în salivă, dar nu și în aspiratul nazofaringian (To KK, Lu L, Yip CC, et al. Additional molecular testing of saliva specimens improves the detection of respiratory viruses. *Emerg Microbes Infect* 2017; 6:e49.

Google ScholarCrossrefPubMed and To KKW, Yip CCY, Lai CYW, et al. Saliva as a diagnostic specimen for testing respiratory virus by a point-of-care molecular assay: a diagnostic validity study. *Clin Microbiol Infect* 2019; 25:372–8. Google ScholarCrossrefPubMed)

Având în vedere beneficiile testării salivei, s-a testat 2019-nCoV în salivă de la pacienții cu infecție suspectă de 2019-nCoV pe baza criteriilor clinice și epidemiologice, așa cum a fost subliniat de Centrul pentru Protecția Sănătății din Hong Kong. Cultura virală pozitivă indică faptul că saliva conține viruși vii care pot permite transmiterea. Se consideră că virusurile respiratorii sunt transmise de la persoană la persoană prin contact direct sau indirect, sau prin picături grosiere sau fine. Saliva poate fi emisă prin tuse, iar picăturile respiratorii care conțin virusul gripal pot fi găsite chiar și în timpul respirației normale. Prin urmare, 2019-nCoV poate fi transmis prin salivă direct sau indirect chiar și la pacienții fără tuse sau alte simptome respiratorii (Huang C, Wang Y, Li X, et al. Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan, China. *Lancet* 2020. pii: S0140-6736(20)30183-5.)

4. Un studiu publicat în *Zentralbl Hyg Umweltmed* în iunie 1998 de către Fiedler K, Lindner M, Edel B și Wallbrecht F. : "Danger of infection from communion cups--an underestimated risk?" a analizat riscul de infecție în urma utilizării la comun a potirelor în cadrul slujbelor de comuniune din biserica catolică. Au fost prelevate mostre de contact din interiorul, exteriorul și de pe marginea potirelor după oficierea ritualului. Pe toate suprafețele examinate au fost găsiți stafilococi și streptococi alfa-hemolitici. La mai mult de 80% au fost găsiți micrococi apatogeni, strptococi nonhemolitici, neisseria

apatogenica și corneebacterii apatogeni precum și lactobacili și bacili. Stafilococul auriu a fost găsit pe 26.4% din potirele examinate.

Deși riscul de infecție pentru persoanele sănătoase a fost evaluat la un nivel scăzut, autorii au subliniat faptul că pentru persoanele din categoriile vulnerabile: cei cu imunitate scăzută, cei imunocompromiși sau cei care urmează tratamente imunosupresoare acest risc poate fi unul real ce nu trebuie subestimat.

Poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Române este că nimeni nu s-a îmbolnăvit niciodată din cauza utilizării aceleiași lingurițe în ritualul împărtășaniei și că obiceiul trebuie să rămână neschimbat. Argumentele pro includ proprietățile dezinfectante ale argintului din care sunt făcute lingurițele de împărtășanie și cele ale vinului bisericesc. Precizăm că, opțiunea utilizării vinului în calitate de soluție dezinfectantă pe bază de alcool, nu întrunește condițiile de concentrație eficiente pentru acțiunea dezinfectantă, acesta fiind prea diluat iar timpul efectiv de contact al linguriței cu acesta fiind prea scurt pentru a se realiza o dezinfecție. În plus, nu există documentat în literatura științifică faptul că lingurița de împărtășanie din argint constituie în sine un mijloc eficient de dezinfecție.

În ceea ce privește calitățile antiseptice ale alcoolului, inclusiv vinul, este cunoscut faptul că o substanță antiseptică împiedică dezvoltarea microorganismelor. Antisepticele și mijloacele de dezinfectare sunt adesea confundate între ele. Antisepticele sunt destinate procesării organismelor vii, în timp ce mijloacele de dezinfectare sunt destinate curățării lucrurilor. Atât antisepticele, cât și mijloacele de dezinfectare conțin biocide care sunt agenți chimici folosiți pentru combaterea organismelor dăunătoare. În plus, în comparație cu mijloacele de dezinfectare, antisepticele conțin un grad mult mai mic de biocide.

În ceea ce privește utilizarea alcoolului în medicină, etanolul, izopropilul și 1-propanolul sunt cel mai des utilizate împotriva microbilor. Cu toate acestea, este de remarcat faptul că calitatea antimicrobiană a alcoolului scade semnificativ dacă volumul alcoolului este sub 50%, în timp ce acesta este cel mai eficient în concentrație de 60-90%. Conținutul de alcool în vin este de obicei sub 18% ca atare nu poate fi considerat nici antiseptic și nici mijloc de dezinfectare. Prin urmare, afirmația că este posibil să se utilizeze vinul ca dezinfectant și cu lingură de comuniune curată este falsă.

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a răspuns și la mitul combaterii coronavirusului cu alcool. Conform informațiilor OMS, este imposibil să omori noul coronavirus, deja intrat în organism, prin ingestia de alcool sau clor. Aceste substanțe, într-o anumită concentrație pot fi utilizate DOAR pentru dezinfecția suprafețelor obiectelor și tegumentelor.

5. De asemenea mai jos se regăsește o listă cu studii publicate și recomandări OMS pe această temă:
- Ghidul OMS Practical considerations and recommendations for religious leaders and faith-based communities in the context of COVID-19 disponibil pe web-site <https://www.who.int/publications-detail/practical-considerations-and-recommendations-for-religious-leaders-and-faith-based-communities-in-the-context-of-covid-19>
Acest document ofera un instrument de evaluare a riscurilor privind contaminarea cu SARS-CoV-2 si oferă îndrumări practice și recomandări pentru a sprijini rolul special al liderilor religioși, al organizațiilor bazate pe credință și al comunităților de credință în educația, pregătirea și răspunsul COVID-19.
  - World Health Organization. Report of the WHO-China Joint Mission on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) 16-24 February 2020 [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2020 Available from: <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/who-china-joint-mission-on-covid-19-final-report.pdf>
  - World Health Organization. Infection prevention and control of epidemic- and pandemic-prone acute respiratory infections in health care. Geneva: World Health Organization; 2014 Available from: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/112656/9789241507134_eng.pdf?sequence=1
  - **World Health Organization. Modes of transmission of virus causing COVID-19: implications for IPC precaution recommendations Scientific brief** 29 March 2020 <https://www.who.int/news-room/commentaries/detail/modes-of-transmission-of-virus-causing-covid-19-implications-for-ipc-precaution-recommendations>
  - Burke RM, Midgley CM, Dratch A, Fenstersheib M, Haupt T, Holshue M, et al. Active monitoring of persons exposed to patients with confirmed COVID-19 — United States, January–February 2020. MMWR Morb Mortal Wkly Rep. 2020 doi : 10.15585/mmwr.mm6909e1external icon

Intocmit:

Dr. Silvia Teodorescu